

ÎNAPOI CA RACUL

*Acad. Dumitru MATCOVSCHI,
scriitor al poporului*

Un început de veac nebun. Strașnică teamă de frică bate, răzbate din marea taină a existenței, în timp și spațiu. Lumina zilei ca și cum ar fi amenințată de “neagra lucoare”, de același balaur cu douăsprezece capete, care ne-a înspăimântat copilăria. Ne înspăimântă și bătrânețile monstrul, crud, josnic, rău, pocitanie pe scurt.

S-a deprins cu răul omul nostru. Și rabdă, îndură. Până când?

Săracul.

Nici viața viață, nici moartea moarte.

Rătăcitoarea nălucă, cea care a colindat în lung și în lat Europa, s-a puit pe malul Nistrului, la mărgioară, ne urmărește parcă, bolborosind. Nu e o imagine poetică, o, nu. Ne vom întreba: de ce anume de noi s-a legat urâtenia, ce-i priește mai mult, natura sau “iubitul popor moldovenesc”?

Multe a îndurat de-a lungul ultimelor două secole basarabeanul. Și mai îndură. Și-i place să îndure. Blând cum e, de ce s-ar pune rău cu jupâni, vorba humuleșteanului?

Alții, ce-i drept, jupâni azi, dar ce contează? Boieri, domni, tovarăși, tot acolo.

Scump inimilor noastre pământul dintre două ape.

Și omul pământului scump.

Muncește ca robul.

Dar tot cerșește, pâine de saț.

Bătrânii cerșesc, împovărați de ani.

Copiii cerșesc, de-ai nimănuși rămași acasă, în prag; părinții, frații, surorile, mai mari, muncesc la negru în Europa civilizată...

Copii părăsiți, adică?

Și nu mai este vatră de dor la Mărgioara.

De ce nu mai este?

În Europa umblă câinii cu colaci în coadă.

Și pleacă sărmanii oameni, norocul își caută.

Pustii satele, bătute în cuie ușile, ferestrele.

Când s-a mai întâmpilat?

Nici în timpul foamei staliniste. Ce-i drept, zidul de fier nu le permitea. Și mureau pe-un cap, aveam șapte anișori atunci, îngrozitor tabloul. Îngrozitor și cel de azi...

Ne-a mancurtizat ideologia comunistă, ne-a dezumanizat, ne-a depersonalizat, nu mai avem conștiința propriei persoane, dansăm pe muche de cuțit tontoroii. Prostită cu alt comunism, democratic de acum, șantajată la nesfârșit de farisei, stirpea nu-și mai poate reveni.

Atribute de patrimoniu cultural, prezentate în cadrul expoziției prilejuite de aniversarea a 60 de ani de la fondarea primelor instituții de cercetare din țara noastră

Jertfă a șantajului Republica Moldova. Ne-ar lăsa măcar în pace istoria, strămoșii, să doarmă liniștiți în morminte! Dar nu. Și astfel nu mai este școala școală, nu mai este învățătorul învățător, nu mai este dorul dor; slab și bolnav, moldoveanul basarabean își poartă povara, se roagă Mântuitorului, nu mai înțelege ce s-a întâmplat cu neamul – toți se bat, se arată cu degetul, fug unul de altul. Și monstrul, jupânul, stăpânul, rânjesc atât de stupid, că nu mai știi pe ce lume trăiești.

De n-aș fi scris cândva, acum douăzeci de ani, poemul „Basarabia”, cântecul mai bine zis, interzis atunci de cenzura comunistă, cu mai multă durere l-aș fi așternut azi pe hârtie. Atunci eram străini în țară străină, azi suntem străini la noi acasă, patrioții ne vând, după ce s-au căpătuit, castele și-au înălțat pe dealul Schinoasei, în Valea Morilor... Ca-n sânul lui Dumnezeu trăiesc. Eu mă îngân cu niște amintiri, frumoase, dar până la o vreme.

Un reflex.

Casa noastră de acasă pe-o rână s-a lăsat.

Ca mâine se va prăbuși .

Legăm tei de curmei, fiecare cum socoate și poate.

Plângând, blestemând, anii trec, ne petrec, puterea ba se integrează în Europa, ba ... nu se integrează, Transnistria de cincisprezece primăveri nu ne mai aparține, Președintele Voronin, transnistrian și el, se face nizonai, la Moscova spune una, la București alta, la conferințele de presă flutură din pumni, amenință, altă istorie decât cea a URSS nu cunoaște, de la-nceput o povestește, în aceeași “limbă moldovenească”; nu vorbea doar “republica autonomă”, în anii de vârf ai imperiului de la răsărit, altă limbă, mai ales “a statului vecin”! Președintele Voronin este de acolo, de peste Nistru, insist, de unde erau toate cadrele de conducere după așa-zisa eliberare. Se repetă istoria veche: dacă vrei se fii ministru... Un partid, comunist, ne conducea, dar astăzi?

Vorbească cine vrea de nu știi care coaliție parlamentară, eu rămân la convingerile mele: am luptat luptă deșartă, mustesc în ură biruitorii, liderii altor formațiuni au pactizat cu puterea, din coate au dat, și-au făcut loc la treacă, unul se cocoțează acum într-un fotoliu slimos la masa prezidiului, altul debitează niște declarații din când în când, celălalt, democratul, cai verzi îndrugă și toți împreună pe generalul Voronin îl slujesc: “se orientează spre Europa”.

Artă politica, artă mare, ai noștri, politicaștrii, detestă arta. Au fost aleși cu “spisca”, vorba lui Druță, oameni de strânsură.

Trăim ca în fundătură. Mi-e teamă că am început să ne deprindem cu escrocheriile escrocilor suverani. La nevoie, prietenul nu se mai cunoaște.

Îl întâlnești, întoarce capul, îi prezinți, la revistă, un articol, se preface în cenzor oficial; te amărăști, nu poți dormi, te zbați, ei și? Vremuri noi, moravuri noi. Năvălit rău, omul numai la rău se gândește.

Curajul nu se vinde la pahar, să-l cumpere cei cu darul suptului. E nevoie, întotdeauna a fost, de caractere, de oameni cu poziție, bărbați mândri, cu strângere de mână. Puțini avem.

Am crezut, vă mărturisesc, în „alt tineret”, școlit, luptător. Din păcate... Numărul scriitorilor, membrilor uniunii, s-a dublat, triplat în ultimii șaptesprezece ani, cine știe, în afară de Mihai Cimpoi, cel care i-a primit, le-a înmănat carnetul? Au, probabil, și cărți, unii, le citește cineva? Se întâlnesc, pleacă la țară, cu învățătorii, oamenii pământului? Nu mai avem azi cinstea pe care o aveam “până la revoluție”, atunci ziua poeziei era sârbătoare pentru toată Basarabia, azi... o mână de oameni se adună pe alea clasice și trei, patru, cinci consilieri ai președintelui uniunii.

De la cine am moștenit acest fel de a fi: și sfânt, și păcătos?

E o deprindere nouă?

Mai degrabă e, după mine, o consecință a comunismului științific, inoculat în sânge de canalia anonimă, care este și nu-i, de ochiul al treilea, mereu de veghe, să nu cumva...

Nu se știe oare, la noi în “țărișoară”, că nu poți fi și cu dracul în buzunar, și cu sufletul în rai?

Vorbesc, dar pentru cine? Mă lupt cu morile de vânt. Cenzura democratică nu e deloc mai miloasă decât cea comunistă. Altădată îmi interziceau cărțile instructorii, politrucii, azi îmi interzic durerile prietenii. Unele din articolele mele apar trunchiate „prin părțile esențiale”. Nu mi se spune, firește, citeșc și descoper, le telefonam înainte, acum îi las în pace, facă ce vor, eu am trecut prin încercări și mai grele, încerc să rezist, să nu mă dau la fund.

Pe cel strâmb nu-l mai îndreaptă nimeni, unii se tem de noapte, alții de lumină, unii de negru, alții de roșu, galben, albastru...

Gângăni bipede.

Negruzzi, clasicul, zice.

Ne caracterizează împerecherea de cuvinte. Încercați să o pătrundeți.

Ce poate fi mai rău?

De morală zic.

Gri această lume nouă. Sură.

Toată societatea sură.

Tacem, ne prefacem, ne complacem. Între timp, dincolo de clipă, se comit crime. Pătata de crime așadar lumea nouă.

Să taci înseamnă să fii cu monștrii criminali. Să nu mai exiști.

Are nevoie de mine, de tine, de noi omul de alături.

Sa-i întindem omenește mâna.

Să-l întrebăm omenește de ce plânge.

Să-i spunem omenește o vorbă cuminte.

Nu mai suntem oameni? Roboți suntem? Automate?

S-a întâmplat ... Ei bine, ce s-a întâmplat cu bietul Pasat?

Noi am tăcut și tăcem încă, oamenii acuză justiția comunistă, iar academia nici nu acuză, nici nu protestează, ca și alteori, când ne-au strâmbat limba, istoria, adevărul când au strâmbat; același comunism științific întotdeauna capul relelor a fost.

Să mă întorc în timp nu mai vreau, am studiat istoria la facultate, profesorii ca profesorii, nici o vină, ca și noi, nu purtau; existau programe, la Moscova ticlulite, rari, puțini oamenii care și permiteau să apară în fața studenților, elevilor cu mâna pe inimă; ne predau istoria așadar în mod automat, pentru că se temeau, aveau de ce și de cine se teme.

Ar fi cum ar fi, dar de ce se tem și azi, mă întreb. Lor nu le dau în obraz, câte au îndurat sărmăni! Și totuși ne-au predat o istorie falsă, roșie, de sânge plină, dincolo de succesele socialismului în URSS, de care erau obligați să ne vorbească, crimele leninismului, stalinismului rămâneau ascunse, tăcute; sângele celor omorâți pe nedrept îmbiba pământul, osemintele celor deportați în Siberia se pierdeau între ghețurile veșnice, în tundră, urșii albi știau de ele, urșii polari...

A fost ce-a fost, le place unora să nu fie de acord. Multora, apropo, au cunoscut altă realitate, știu foarte bine că viața omului, atunci, în anii de rea pomină, nu costa aproape nimic. Mi-e jale, milă mi-e de ei, parcă-i înțeleg, vreau să-i înțeleg, dar până la urmă tot mă cutremur: omule, de ce-ai tăcut, când pe suflet ți-au călcat, când ți-au spus să fii un altul și nu cel adevărat? Omule, de ce ai strâns mâna care te-a lovit și ți-ai aplecat obrazul și de ea l-ai alipit? Omule, de ce și-acum te prăvale orice vânt? Omule, de ce-ai răbdat și ți-ai zăvorât în piept inima, când ai aflat că ești pe de-a-ntregul drept? Omule, de ce ți-ai pus numele sub lege grea și-ai trimis la moarte omul care vină nu purta?

Niște întrebări. Demult, eram tânăr și curajos când mă frământau, o carte chiar mi-a apărut cu ele, 1968, ce-i drept și cartea mi-a fost interzisă, și eu "dat afară" de peste tot, ca să nu mai pot publica multă vreme, deși, s-a întâmplat, am comis și câteva poeme dedicate "marelui Ilici". Singura mea

alinare: au comis asemenea poeme și unii dintre laureații premiului Nobel...

Alta decât este, lumea nu-i. Ne recunoaștem abia azi poticnelile, ne pare rău, mai ales când același om negru, cu aceleași metode, "opera" de îndobitocire a sufletelor tinere de la capăt și-o reia; din nou, orbite, slugile diavolului laudă crimele celor doi călăi, Lenin și Stalin, din nou învățătorul de istorie se teme să nu fie denunțat, murdărit, pârât, pentru că omite unele date, cifre, „adevăruri drepte” din așa-zisul manual de istorie integrată, pe care ministerul îl recomandă tuturor, tuturor, tuturor învățătorilor din "țărișoară". Oamenii cu verticalitate, care și-au dat seama pe ce lume trăiesc au protestat și mai protestează încă, dar academia? Puterea va insista, regimul comunist. Ca orișice regim dictatorial. Mânile "părinților comunismului rus" în sânge au fost. Prin teroare au venit la putere. Sângele nu se mai spală. Nu avem voie să uităm trecutul. Se vor dezice de noi urmașii. Dar până atunci numele președintelui academiei va fi iară și iară pomenit în Piața Marii Adunări, cum a fost și în anul 1989, de data aceasta, să nu uităm, că în Piața Marii Adunări și vinuri moldovenești se vând, cu blagoslovirea șefulului statului.

Apropo, pactul "Molotov-Ribentrop" unul blestemat a fost, lumea de bună credință nu-l recunoaște, ai noștri însă, cei de la putere, susțin sus și tare că pactul "ne-a eliberat Basarabia". Firește "de sub jugul cotropitorilor români". Trăiască, așadar, călăii, Hitler și Stalin. Academia tace. Nu se poate. Bate ceasul răspunderii. Și totuși... Puterea mai vrea se ne implice într-o aventură, cu aceste manuale așa zise de istorie integrată. Dictatura face zâmbre, învățătorii, profesorii universitari protestează, cum pot, în stradă chiar, ne rămâne, domnilor academicieni, să ne mai pronunțăm și noi împotriva bunului simț, să le ținem isonul vânzătorilor de neam, falsificatorilor, ca pe vremea lui Ivan al lui Ivan, când omul dracului, peste noapte, ajungea sfânt și când "tovarășii" veneau la academie, urcau în prezidiu, cuvântau și, pe ușa cea din dos, plecau. N-a fost? Și iară încolo mergem. Vin la academie diletanții, critică, murdăresc Sfatul Țării și, fericiți, părăsesc adunarea. Ne-au luminat, adică, vor mai veni...

Savantul, prin însăși menirea sa, ca și scriitorul, ca și omul de artă, nu poate fi cu antihristul. Istoria nu ne va ierta, Basarabia nu ne va ierta... Ei, acești așa-ziși alți noi comuniști, încă nu s-au dezis de crimele vechiului regim. Și „manualele de istorie integrată” cu vederea crimele predecesorilor trec, fac din Basarabia provincie rusească. Să nu ne prostim, să le dovedim impostorilor că suntem academie.

Poziția, curajul, cunoștințele, știu, ne deosebesc. Totuși, nu ne vom lăsa din nou tunși chilug, prefăcuți în automate, figuri de ceară, modelate după chip și asemănare.

Povară istoria națională să ne fie.

A pângărit-o, a călărit-o cine a vrut.

Ne-au smuls din gură limba veniții de aiurea „pentru o vorbă românește spusă”.

Ne-au înstrăinat de țară, dar și de prima noastră carte de citire.

Am răbdat. Dar cât să mai răbdăm?

Comunismul a fost și este de culoarea infernului. Ca și fascismul. Tragem nădejde că Dumnezeu e cu noi. Vom fi și noi cu Sfânta Cruce, cu adevărul istoric vom fi, minciuna nu va trece.

A căzut sau n-a căzut imperiul diavolului roșu?

Ce se întâmplă azi în Rusia?

Fierbe lumea. Vrea să respire demnitate.

E timpul să ne întrebăm și noi, năpăstuiții: cei cu zăpăceala aceasta neobolșevică a puterii? Un alt Ilici, moldovenesc, s-a născut? Depune flori la monumentul Iudei și pe urmă abia se duce la slujba Învierii Domnului nostru Isus Hristos...

Știm foarte bine ce limbă vorbim, știm de unde venim, știm că istoria a fost, este, va fi cartea de căpetenie a popoarelor.

Am răsfoit câteva manuale de “istorie integrată” și m-am crucit. Parcă mi-e rușine să trăiesc, să mai trăiesc aici și acum.

Nu suntem noi în stare să ne apărăm trecutul, moșii, strămoșii?

Cum să nu fim cei, care suntem, cei care avem un Mare Poet și un Mare Domn, două dintre personalitățile celebre ale României?

Susțin guvernării moldovenești că manualele de istorie integrată vor fi introduse în școli nu fără consimțământul academiei. Se face așadar că înaltul for științific rămâne la cheremul...cui?

Avem istorici, academicieni cu nume, de ce ne batem joc de ei?

Nici măcar de testamentul marelui savant Nicolae Corlăteanu să nu ținem cont? A fost ani în șir directorul acestui institut... Și acum? Unde-i institutul? Cine se află în fruntea lui?

Nu ne vom spăla de păcate, mi-e teamă, până la... aleluia.

Credem într-Unul Dumnezeu, credem în Fiu și Tată, ne vor ocroti.

Dacă nu vom da înapoi ca racul.

Dacă vom fi una cu sufletul bun la toate.

Dacă nu vom sta la cheremul omului negru.

Dacă nu ne va fi teamă de frică.

Sluga la dârloagă trăiește cu capul în piept!

P.S. Are loc între timp o „adunare generală a scriitorilor din Moldova”, cel puțin așa era scris, cu litere de-un cot, pe fundalul scenei din sala mare a Casei Scriitorilor. Nimic nou, oameni săraci cu duhul, aduși de apă, luptă pentru putere, degradare totală. Unde-s congresele de altădată? Cine să lupte? Să fii cincisprezece ani președinte și să nu te sature... Uniunea Scriitorilor, cred, nu mai există.

D.M.

Academicianul - coordonator al Secției de Științe Umanistice și Arte, Alexandru Roșca, discutând cu marele compozitor, academicianul Eugeniu Doga, Omul care a conferit numele său ilustru anului 2007 în Republica Moldova